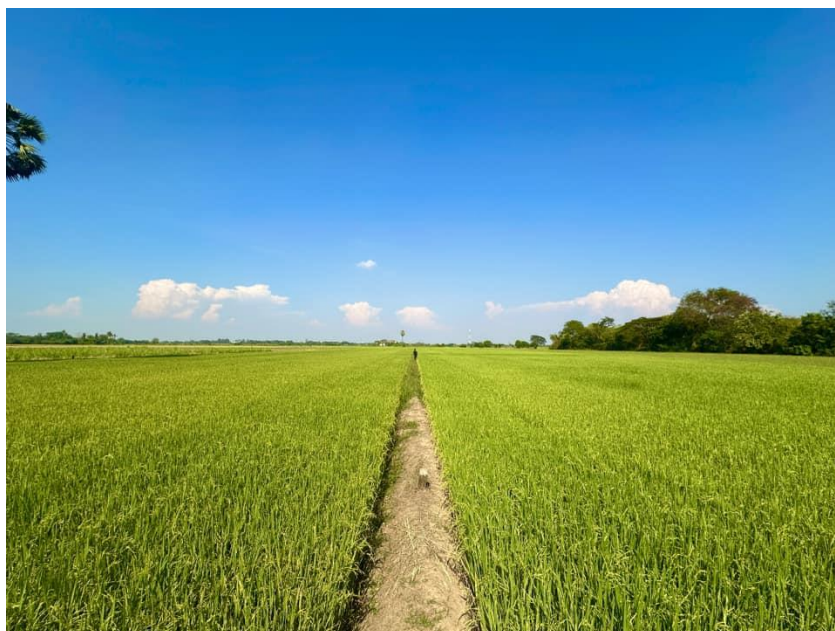

ผักปลอดภัยและได้มาตรฐาน GAP

๓. ฐานเรียนรู้ จำนวน ๕ ฐานเรียนรู้ ประกอบด้วย

ฐานการเรียนรู้ที่ ๑ เทคโนโลยีการลดต้นทุนการผลิตข้าว การเตรียมดินและการปรับปรุงดินโดยใช้ปุ๋ยพืชสดเพื่อปรับปรุงบำรุงดิน การเตรียมและการหว่านเมล็ดพันธุ์ และการดูแลข้าวในช่วงเจริญเติบโต

ฐานการเรียนรู้ที่ ๒ การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน การเก็บตัวอย่างดินตรวจวิเคราะห์ธาตุอาหารในดิน

ฐานการเรียนรู้ที่ ๓ การผลิตขยายชีวภัณฑ์ การขยายเชื้อราบีเวอร์เรีย เชื้อราไตรโคเดอร์มา เชื้อราเมตาไรเซียม

ฐานการเรียนรู้ที่ ๔ บัญชีครัวเรือน การทำสมุดจดรายรับ – รายจ่าย

ฐานการเรียนรู้ที่ ๕ เศรษฐกิจพอเพียง นำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

- ไข่อารมณ์ดี Free - range organic egg (Happy chick) การเลี้ยงไก่แบบปล่อย Free -range คือ การจัดการเลี้ยงไก่ที่ปล่อยให้ไก่ได้ออกมาภายนอกกรงหรือนอกโรงเรือนได้อย่างอิสระ โดยมีพื้นที่ให้ไก่ได้แสดงออก พฤติกรรมตามธรรมชาติ เช่น การคลุกฝุ่น การใช้ขี้ขี้ การจิกกินพืช แมลง ทำให้ไก่มีความสุข อารมณ์ดี ไร้ยาปฏิชีวนะ ไข่วัตถุดิบ by product จากการสีข้าวภายในฟาร์มเป็นส่วนประกอบหลักในวัตถุดิบอาหารบวกกับสูตรอาหารที่คิดเอง พร้อมทั้งเสริมสมุนไพรธรรมชาติให้ตรงกับความต้องการของตัวไก่ เพื่อลดต้นทุนการผลิต

- แปลงผักยกแคร่ เป็นการปลูกผักแบบประหยัดน้ำ ประหยัดพื้นที่ ปลูกง่าย ได้ผลตอบแทนเร็ว ฐานเรียนรู้นี้จะแนะนำเรื่องการปรุงดินปลูก การเพาะกล้า การดูแลรักษา การเก็บเกี่ยว และการจำหน่าย

เกษตรกรสามารถเข้ามาเรียนรู้ ฝึกปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ภายในฐานเรียนรู้ได้ตลอดฤดูกาลผลิต และสามารถนำไปปรับใช้ในกิจกรรมของตนเองได้อย่างเหมาะสม โดยเกษตรกรต้นแบบจะถ่ายทอดความรู้ในลักษณะเกษตรกรสอนเกษตรกรเอง และคอยเป็นที่ปรึกษาให้คำปรึกษาในด้านการเกษตร

๔. หลักสูตรการเรียนรู้ จำนวน ๕ หลักสูตร ประกอบด้วย

๔.๑ หลักสูตรหลัก จำนวน ๑ หลักสูตร ประกอบด้วย

เทคโนโลยีการลดต้นทุนการผลิตข้าว

- ๑) การใช้ปุ๋ยพืชสดเพื่อปรับปรุงบำรุงดิน และการไถกลบตอซังฟางข้าว
- ๒) การเตรียมและการหว่านเมล็ดพันธุ์โดยใช้เชื้อราไตรโคเดอร์มาในนาข้าว
- ๓) การดูแลข้าวในช่วงเจริญเติบโต การสำรวจโรค แมลงศัตรูข้าว

๔.๒ หลักสูตรบังคับ จำนวน ๑ หลักสูตร ประกอบด้วย

ทฤษฎีใหม่ ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อำเภอบางระจัน ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดทำหลักสูตรทฤษฎีใหม่ โดยการบริหารจัดการทรัพยากรโดยเฉพาะดิน และน้ำที่มีอยู่จำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด เพื่อให้สามารถดำเนินชีวิตอยู่ได้อย่างเพียงพอ โดยเน้นการพึ่งพาตนเองให้มากที่สุด

๑) การบริหารและจัดแบ่งพื้นที่บริเวณ ศพก. ออกเป็นสัดส่วนที่ชัดเจน เพื่อประโยชน์สูงสุดในการทำกิจกรรม ทางเกษตรต่าง ๆ

๒) การคิดวิเคราะห์และคำนวณเกี่ยวกับปริมาณน้ำที่จะใช้ให้พอเพียงต่อการเพาะปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์ ได้อย่างเหมาะสมตลอดปี

๓) การวางแผนการผลิตแบบพึ่งตนเองด้วยวิธี ง่าย ๆ ค่อยเป็นค่อยไปตามกำลังให้สามารถพอมีพอกินไม่อดอยาก มีการรวมกลุ่มร่วมแรงร่วมใจในเรื่องของการผลิตและการตลาด

๔.๓ หลักสูตรเสริม จำนวน ๓ หลักสูตร ประกอบด้วย

บัญชีต้นทุนอาชีพ องค์การเกษตรกร และการใช้น้ำอย่างรู้คุณค่า

๑) บัญชีต้นทุนอาชีพ เนื่องจากเกษตรกรต้นแบบของ ศพก. อำเภอบางระจัน เป็นครูบัญชีอาสาของสำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์สิงห์บุรี จึงมีความพร้อมและสามารถถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับการจัดทำบัญชีต้นทุนอาชีพเพื่อให้เกษตรกรที่มาเรียนรู้ได้รู้รายรับ รายจ่าย ต้นทุน กำไร และการออม เพื่อรู้ตน รู้สภาพแวดล้อม รู้อนาคต สู่คุณภาพชีวิตที่ยั่งยืน

๒) องค์การเกษตรกร การรวมกลุ่มของเกษตรกรในรูปแบบแปลงใหญ่ข้าว กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร กลุ่มส่งเสริมอาชีพการเกษตร วิสาหกิจชุมชน เป็นต้น และยังสอนถึงการบริหารจัดการกลุ่ม การพัฒนากลุ่มองค์กรให้อยู่ในระดับดี การจัดการด้านตลาดและการจำหน่ายสินค้า

๓) การใช้น้ำอย่างรู้คุณค่า ใช้พลังงานแสงอาทิตย์เพื่อช่วยสูบน้ำกักเก็บไว้ใช้ มีการวางระบบการให้น้ำแก่พืชอย่างเหมาะสมกับชนิดพืช ช่วงอายุ ส่งผลให้พืชเติบโตได้เต็มที่ ไม่ชะงักการเจริญเติบโต สามารถเพิ่มปริมาณผลผลิต กำหนดเวลาเก็บเกี่ยวได้ และการให้ปุ๋ยมีประสิทธิภาพมากขึ้น

๔.๔ หลักฐานที่มีความโดดเด่น

การลดต้นทุนการผลิตข้าว

วัตถุประสงค์ เพื่อลดต้นทุนการผลิต เพิ่มรายได้

๑) การใช้ปุ๋ยพืชสดเพื่อปรับปรุงบำรุงดิน และการไถกลบตอซังฟางข้าว

วิธีที่ ๑ ปุ๋ยพืชสดก่อนการทำนา ได้แก่ ปอเทือง ใช้อัตราเมล็ดพันธุ์ ๕ กิโลกรัม/ไร่ ควรเริ่มปลูกในระยะฝนแรกระหว่างเดือนเมษายนถึงเดือนพฤษภาคม โดยไถพรวนดินเรียบรื้อย หว่านเมล็ดพืชลงไป ประมาณ ๔๕ - ๕๐ วัน ไถกลบแล้วปล่อยให้ย่อยสลายประมาณ ๒ สัปดาห์ จึงเตรียมดินปลูกข้าวตามปกติ

วิธีที่ ๒ ปุ๋ยพืชสดหลังการทำนา ได้แก่ ปอเทือง ใช้อัตราเมล็ดพันธุ์ ๕ กิโลกรัม/ไร่ ควรปลูกโดยไม่ไถพรวน ไม่ต้องเกี่ยวตอซังข้าวออก ประมาณ ๔๕ - ๕๐ วันไถกลบแล้วปล่อยให้ย่อยสลาย ประมาณ ๒ สัปดาห์ จึงเตรียมดินปลูกข้าวตามปกติ

วิธีที่ ๓ การย่อยสลายตอซังฟางข้าว โดยการใช้หมักและปล่อยให้ฟางย่อยสลายเองตามธรรมชาติ ประมาณ ๒๐ - ๓๐ วัน

๒) การเตรียมและการหว่านเมล็ดพันธุ์ โดยการใช้เชื้อราไตรโคเดอร์มาในนาข้าว

ครั้งที่ ๑ ใช้เชื้อเมล็ดพันธุ์ข้าวด้วยน้ำเปล่า ๑ คืบ จากนั้นแช่ด้วยเชื้อราไตรโคเดอร์มา นาน ๓๐ นาที ยกขึ้นบ่มข้าวต่ออีก ๑ คืบ จึงนำไปหว่าน อัตราการใช้เชื้อราไตรโคเดอร์มา ๑ กิโลกรัม ต่อน้ำ ๕๐ - ๑๐๐ ลิตร

ครั้งที่ ๒ หลังหว่าน ๓๐ วัน ใส่เชื้อราไตรโคเดอร์มา พร้อมกับการปล่อยน้ำเข้านา อัตราการใช้เชื้อราไตรโคเดอร์มา ๒ กิโลกรัมต่อไร่

ครั้งที่ ๓ ช่วงข้าวอายุ ๔๐ - ๕๐ วัน ใส่เชื้อราไตรโคเดอร์มาพร้อมกับการปล่อยน้ำเข้านา อัตราการใช้เชื้อราไตรโคเดอร์มา ๒ กิโลกรัมต่อไร่ เพื่อควบคุมโรคของข้าว เช่น โรคกาบใบเน่า

ครั้งที่ ๔ ช่วงข้าวอายุ ๗๐ - ๘๐ วัน ฉีดพ่นเชื้อราไตรโคเดอร์มาให้ทั่วแปลงอัตราการใช้ เชื้อราไตรโคเดอร์มา ๑ กิโลกรัมต่อน้ำ ๑๐๐ - ๒๐๐ ลิตร เพื่อควบคุมโรคใบจุดสีน้ำตาล โรคไหม้

ครั้งที่ ๕ ช่วงข้าวเริ่มโผล่ออกจากใบธงประมาณร้อยละ ๕ ฉีดพ่นเชื้อราไตรโคเดอร์มา อัตราการใช้เชื้อราไตรโคเดอร์มา ๑ กิโลกรัมต่อน้ำ ๑๐๐ ลิตร ฉีดพ่นให้ทั่วแปลงนาเพื่อควบคุมโรคใบขีดสีน้ำตาล โรคเมล็ดต่าง

๓) การดูแลข้าวในช่วงเจริญเติบโต การสำรวจโรค แมลงศัตรูข้าว เพื่อลดความสูญเสียจากการระบาดของโรค แมลงศัตรูข้าว โดยการเดินสำรวจแปลงนาในช่วงเช้า ทำการสำรวจโรคแมลง ประมาณ ๑๐ จุด โดยนาค่าสำรวจ ๑ กอต่อจุด นาหว่าน ๑๐ ต้นต่อ ๑ จุด พร้อมทั้งใช้สวิงโฉบแมลงมาทำการจำแนกศัตรูธรรมชาติและศัตรูข้าว

๕. การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการของคณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับจังหวัด (การเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนฯ อย่างไรบ้าง ให้อธิบายวิธีการ และแนวทางในการเข้าร่วมจัดทำแผนอย่างละเอียด)

ศพก. อำเภอบางระจัน ได้ดำเนินการจัดทำแผนการพัฒนา ศพก. และแผนถ่ายทอดความรู้ให้กับเกษตรกร โดยผ่านเวทีการประชุมคณะกรรมการ ศพก. ระดับอำเภอบางระจัน และเข้าร่วมจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการของคณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับจังหวัด ในช่วงต้นปีงบประมาณเป็นประจำทุกปี ซึ่งมีหน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เข้าร่วมบูรณาการในการจัดทำแผนด้วย ทั้งนี้ การจัดทำแผนและแนวทางการพัฒนา ศพก. นั้น อยู่ภายใต้กรอบการวิเคราะห์ศักยภาพของ ศพก. การกำหนดหลักสูตรการเรียนรู้ การพัฒนาฐานเรียนรู้ การพัฒนาแปลงเรียนรู้ การพัฒนาพื้นที่บริเวณศูนย์ฯ และสิ่งอำนวยความสะดวกใน ศพก. ส่วนแผนถ่ายทอดความรู้ให้กับเกษตรกร ศพก. อำเภอบางระจัน ได้ร่วมกับหน่วยงานบูรณาการต่าง ๆ เพื่อร่วมกันกำหนดวัน เวลา สถานที่ในการอบรม หลักสูตรในการเรียนรู้ เพื่อไม่ให้เกิดความซ้ำซ้อนและเป็นไปตามระเบียบ/แนวทางปฏิบัติของแต่ละหน่วยงาน เช่น แผนการอบรมเสริมสร้างศักยภาพเกษตรกรผู้นำ ร่วมกันวิเคราะห์ข้อมูลการผลิตพืชในพื้นที่ (ปริมาณผลผลิต ต้นทุนการผลิต การตลาด ข้อมูลคุณสมบัติดิน น้ำ และสภาพอากาศ) และเลือกพืชที่ได้รับความสนใจหรือพืชเศรษฐกิจหลัก ๑ ชนิด หรือประเด็นการเกษตรที่ต้องการพัฒนาของพื้นที่นั้น ๆ เพื่อกำหนดการจัดกระบวนการเรียนรู้ควบคู่กับการปฏิบัติให้กับเกษตรกรผู้นำตามหลักสูตรและแผนการเรียนรู้ที่กำหนด โดยเน้นการเสริมสร้างศักยภาพเกษตรกรผู้นำให้สามารถบริหารจัดการพื้นที่ และสินค้าได้

๖. การจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ศพก. (แผนราย ศพก.) (มีการจัดทำแผนฯ อย่างไรบ้าง ใครบ้างเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผน และให้แนบแผนฯ)

ในการจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ศพก. (แผนราย ศพก.) ได้ร่วมกับสำนักงานเกษตรอำเภอบางระจัน ศูนย์เครือข่าย ศพก. วิเคราะห์ ปัญหา อุปสรรค ในการดำเนินการเมื่อปีที่ผ่านมา พร้อมทั้งสอบถามความต้องการในการพัฒนา ศพก. ของศูนย์เครือข่าย เพื่อนำมาจัดทำแผนราย ศพก. โดยผ่านการประชุมคณะกรรมการเครือข่ายศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ระดับอำเภอบางระจัน

แผนปฏิบัติการบูรณาการขับเคลื่อนการดำเนินงานของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

อำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี ประจำปีงบประมาณ 2568

แผน ราย ศพก.

ชื่อเกษตรกรต้นแบบ นางเชิงเขาว์ เพ็ชรรักษ์ สินค้าหลัก ข้าว

จุดเด่น 1. การลดต้นทุนการผลิตข้าว 2. การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตข้าว

[illegible]

ส่วนที่ ๓ ข้อมูลด้านการเกษตรและการทำงานเป็นเกษตรกรต้นแบบศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

๑. ผลสำเร็จในกิจกรรมทางการเกษตรของเกษตรกรต้นแบบที่มีการนำวิชาการ เทคโนโลยีการเกษตร มาปรับใช้ใน ศพก. จนเกิดผลสำเร็จในการทำเกษตร พร้อมเป็นแบบอย่างให้เกษตรกรในพื้นที่

๑.๑ แร่งบันดาลใจและจุดเริ่มต้น

๑) อะไรคือแรงบันดาลใจในการเริ่มต้นการปรับเปลี่ยนการทำเกษตรแบบเดิม ๆ สู่การทำเกษตรแบบใช้หลักวิชาการหรือเทคโนโลยีในกิจกรรมการเกษตรของท่าน

ต้องการลดต้นทุนการผลิต เพิ่มรายได้ สามารถกำหนดราคาสินค้าได้

๒) ปัญหาหรือความท้าทายอะไรที่ผลักดันให้เกิดการทำเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและการนำเทคโนโลยีนวัตกรรมมาใช้

๒.๑) ราคาปัจจัยการผลิตที่สูงขึ้น

๒.๒) ราคาผลผลิตถูก

๒.๓) ไม่สามารถกำหนดราคาจำหน่ายผลผลิต

๒.๔) มีสารเคมีตกค้างในผลผลิต

๑.๒ รายละเอียดของการทำเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีที่นำมาใช้ในแปลงเรียนรู้ ฐานเรียนรู้

๑) การทำเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีการเกษตรใดที่ได้นำมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตร

มีการเชื่อมโยงกับหน่วยงานวิชาการหรือมหาวิทยาลัยเพื่อขยายผลงานวิจัยสู่เกษตรกรในพื้นที่ และนำนวัตกรรม เทคโนโลยีใหม่ ๆ ในหลักสูตรที่เกี่ยวข้องมาใช้ในพื้นที่เพื่อถ่ายทอดความรู้ให้เกษตรกรที่สนใจเข้ามาเรียนรู้ ได้แก่

๑.๑) การตรวจวิเคราะห์ดิน

๑.๒) การใช้สารชีวภัณฑ์เพื่อป้องกันกำจัดแมลงศัตรูพืชในนาข้าว มีการผลิตขยายเชื้อเพื่อใช้เองภายใน ศพก. และแจกจ่ายให้กับเกษตรกรที่สนใจนำไปใช้ในแปลงเกษตรของตนเอง

๑.๓) การใช้ปุ๋ยอินทรีย์ น้ำหมักชีวภาพแทนปุ๋ยเคมี

๑.๔) การปั้มน้ำบาดาลด้วยพลังงานแสงอาทิตย์ โดยทำการปั้มน้ำบาดาลลงบ่อกักน้ำ

๑.๕) การให้น้ำแปลงผักด้วยระบบ Smart Farm

๒) อธิบายขั้นตอนการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมทางการเกษตรของท่าน

๒.๑) ทำการวิเคราะห์ปัญหาหรือความต้องการในการทำการเกษตร

๒.๒) ศึกษาหาข้อมูลเทคโนโลยีหรือนวัตกรรมที่เกี่ยวข้องหรือสามารถแก้ปัญหาได้ โดยกรหาจากแหล่งที่น่าเชื่อถือหรือสอบถามกับเกษตรกรที่เคยใช้

๒.๓) ประสานงานกับหน่วยงานราชการหรือสถาบันการศึกษาในการหาเทคโนโลยี นวัตกรรม

๒.๔) นำเทคโนโลยี นวัตกรรม มาทดลองให้กับพื้นที่ของตนเอง ตามขั้นตอน วิธีการที่กำหนด

๒.๕) หลังจากใช้เทคโนโลยีหรือนวัตกรรม พบว่าสามารถช่วยแก้ปัญหาได้หรือสนองความต้องการอย่างมีประสิทธิภาพ ขยายพื้นที่ดำเนินการ พร้อมทั้งศึกษาเรียนรู้ ปรับวิธีการ ขั้นตอน ให้เหมาะสมกับพื้นที่หรือวิถีของตนเอง

๓) อธิบายขั้นตอนการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการ เช่น การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน การปรับเปลี่ยนพันธุ์พืชที่ทนต่อสภาพภูมิอากาศ ด้านทานต่อโรคแมลง เป็นต้น (ให้อธิบายขั้นตอน วิธีการอย่างละเอียด)

๓.๑) ศึกษาหรือเข้ารับการถ่ายทอดความรู้ตามหลักวิชาการ

๓.๒) แบ่งพื้นที่ทดลองนำหลักวิชาการมาปฏิบัติ

๓.๓) ติดตาม เปรียบเทียบผลที่ได้รับจากการปฏิบัติตามหลักวิชาการ

๓.๔) ปรับขั้นตอนในการปฏิบัติให้เหมาะสมกับพื้นที่และวิธีการทำงาน

๒. ผลสำเร็จและประโยชน์ที่ได้รับต่อการทำอาชีพการเกษตร: ผลลัพธ์ที่ได้รับจากการนำนวัตกรรม/เทคโนโลยี มาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรคืออะไร เช่น ต้นทุน รายได้ ผลผลิต (ใส่รายละเอียดข้อมูลเชิงตัวเลขเพิ่มเติม เพื่อการเปรียบเทียบเชิงประจักษ์ และให้ระบุสินค้าเกษตรที่ทำการผลิตใน ศพก.ของท่าน)

๒.๑ สินค้าเกษตรที่มีการดำเนินกิจกรรมใน ศพก. มีดังนี้

๑) สินค้าเกษตร ด้านพืช ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด ๓ ชนิด ประกอบด้วย

๑.๑) ข้าว พื้นที่ปลูกจำนวน ๑๔ ไร่

๑.๒) ผัก พื้นที่ปลูกจำนวน ๒ ไร่

๑.๓) ไม้ผล พื้นที่ปลูกจำนวน ๒ ไร่

- ๒) สินค้าเกษตร ด้านประมง ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด ๒ ชนิด ประกอบด้วย
- ๒.๑) ปลา จำนวน ๑,๐๐๐ ตัว
- ๒.๒) กบ จำนวน ๑,๐๐๐ ตัว
- ๓) สินค้าเกษตร ด้านปศุสัตว์ ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด ๒ ชนิด ประกอบด้วย
- ๓.๑) ไก่ไข่ จำนวน ๑๐๐ ตัว
- ๓.๒) เป็ดไข่ จำนวน ๓๐ ตัว
- ๔) สินค้าเกษตร ด้านอื่น ๆ ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด ๑ ชนิด ประกอบด้วย
- ๔.๑) ยูคาลิปตัส จำนวน ๑๐๐ ต้น
- ๒.๒) ต้นทุนการผลิตสินค้าเกษตรใน ศพก.มีดังนี้ (ในระบุด้านทุนการผลิตสินค้าเกษตรหลัก)
- ๑) สินค้าข้าว มีต้นทุนการผลิต ดังนี้
๑.๑) เตรียมดิน	เป็นเงิน	๕๕๐ บาท/ไร่
๑.๒) รถไถนา	เป็นเงิน	๑,๒๐๐ บาท/ไร่
๑.๓) เมล็ดพันธุ์	เป็นเงิน	๓๐๐ บาท/ไร่
๑.๔) ปุ๋ย	เป็นเงิน	๘๕๐ บาท/ไร่
๑.๕) สารชีวภัณฑ์	เป็นเงิน	๒๐๐ บาท/ไร่
รวมต้นทุนการผลิต		๓,๑๐๐ บาท/ไร่
รายได้		๘,๕๐๐ บาท/ไร่
- ๒.๓) รายได้ของเกษตรกรรต้นแบบ มีดังนี้
- ๑) รายได้รายวัน (ได้รายวันจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกวันของท่าน)
- ได้จากอะไรบ้าง ระบุ.....
- เฉลี่ยรายได้วันละ.....บาท/วัน
- ๒) รายได้รายสัปดาห์ (ได้รายสัปดาห์จากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกสัปดาห์ของท่าน)
- ได้จากอะไรบ้าง ระบุ ข้าวสาร ผัก ผลไม้ ไข่เป็ด ไข่ไก่
- เฉลี่ยรายได้สัปดาห์ละ ๘,๕๐๐ บาท/สัปดาห์
- ๓) รายได้รายเดือน (ได้รายเดือนจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกเดือนของท่าน)
- ได้จากอะไรบ้าง ระบุ.....
- เฉลี่ยรายได้เดือนละ.....บาท/เดือน
- ๔) รายได้รายปี (ได้รายปีจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกปีของท่าน)
- ได้จากอะไรบ้าง ระบุ.....
- เฉลี่ยรายได้ปีละ.....บาท/ปี
- ๒.๔) ประโยชน์ที่ได้รับ (ประโยชน์ที่เกิดกับตนเอง เกษตรกรรายอื่น และประโยชน์ที่เกิดกับชุมชนมีอะไรบ้าง)
- ๑) สามารถกำหนดราคาสินค้าเองได้
- ๒) ต้นทุนการผลิตลดลง
- ๓) รายได้เพิ่มขึ้น
- ๔) คุณภาพชีวิตทั้งตนเองและครอบครัวเพิ่มขึ้น
- ๕) สิ่งแวดล้อมดีขึ้น
- ๖) ได้รับความภูมิใจจากการแบ่งปันองค์ความรู้ให้กับเกษตรกรรายอื่น ๆ

๓. ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์:

๓.๑ เทคโนโลยี/นวัตกรรมที่นำมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรของท่านมีการช่วยรักษาสิ่งแวดล้อมหรืออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่แปลงเกษตรของท่านและชุมชนอย่างไร

๑) การนำ BCG Model มาใช้ใน ศพก.

Bio-Economy เป็นการใช้ทรัพยากรชีวภาพเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม โดยเน้นการพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์มูลค่าสูงนั้น ศพก. อำเภอบางระจันได้นำมาใช้ในการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวพันธุ์ดีภายใต้มาตรฐานและข้อกำหนดของกรมการข้าว เพื่อใช้และจำหน่ายให้กับเกษตรกรทั้งในและนอกชุมชน บางส่วนนำมาแปรรูปเป็นข้าวสาร ในแบบข้าวขาว ข้าวกล้อง และข้าวเพื่อสุขภาพ โดยใช้ชื่อแบรนด์ เช่น ใช้เมล็ดพันธุ์ข้าวพันธุ์ดี มีแบรนด์ของตนเอง ชื่อ มณีรักษ์ ฟาร์ม จำหน่ายข้าวสารผ่านช่องทางออนไลน์

Circular Economy คือ การหมุนเวียนใช้ทรัพยากรธรรมชาติในห่วงโซ่มูลค่า (Value Chain) และเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการของเสีย วัสดุเหลือใช้ สินค้าที่หมดอายุ และพลังงาน ให้กลับไปเป็นทรัพยากรที่หมุนเวียนอยู่ในระบบด้วยกระบวนการที่เหมาะสมนั้น ทุกกิจกรรมทางการเกษตรของ ศพก.อำเภอบางระจัน มีการหมุนเวียนใช้ทรัพยากรภายใน ศพก. เช่น ตอซังและฟางข้าว ซึ่งจะทำการไถกลบ บางส่วนนำมาเป็นวัสดุคลุมดิน วัสดุเหลือใช้จากกระบวนการแปรรูปข้าว เช่น แกลบ รำข้าว จะนำมาหมักรวมกับขี้ไก่ที่เลี้ยงไว้ เพื่อใช้เป็นปุ๋ยปรับปรุงบำรุงดิน นอกจากนี้ยังมีเศษพืชผักผลไม้ที่เหลือจากการคัดตัดแต่งก็จะนำมาเป็นอาหารเลี้ยงไก่ไข่ เพื่อลดต้นทุนค่าอาหารสำเร็จรูปอีกด้วย

ปุ๋ยหมักจากวัสดุเหลือใช้ และการไถกลบตอซัง

Green Economy หรือ การมุ่งเน้นช่วยเกษตรกรลดผลกระทบแบบยั่งยืน โดยจะเน้นด้านเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ศพก.อำเภอบางระจัน ร่วมกับศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนตำบลพักทันได้จัดทำแปลงเรียนรู้การใช้สารชีวภัณฑ์เพื่อป้องกันกำจัดแมลงศัตรูพืชในนาข้าว มีการผลิตขยายเชื้อเพื่อใช้เองภายใน ศพก. และแจกจ่ายให้กับเกษตรกรที่สนใจนำไปใช้ในแปลงเกษตรของตนเอง มีการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ น้ำหมักชีวภาพแทนปุ๋ยเคมี ปัจจุบันใช้สารชีวภัณฑ์ที่ใช้ภายใน ศพก. ได้แก่ ไตรโคเดอร์มา บิวเวอร์เรีย เมตาไรเซียม

๒) การใช้สารชีวภัณฑ์ป้องกันกำจัดโรคแมลงศัตรูพืช เช่น เชื้อราไตรโคเดอร์มา เชื้อราบิวเวอร์เรีย เชื้อราเมตาไรเซียม โดยไม่ใช้สารเคมีทำให้สภาพแวดล้อมและสุขภาพดีขึ้น

๓.๒ ประโยชน์ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ (ที่เกิดจากการทำกิจกรรมทางการเกษตร ใน ศพก.)

- ๑) ต้นทุนการผลิตลดลง
- ๒) รายได้เพิ่มขึ้น
- ๓) ศัตรูธรรมชาติเพิ่มมากขึ้น
- ๔) สุขภาพดีขึ้น
- ๕) สิ่งแวดล้อมดีขึ้น

๔. ผลสำเร็จการทำงานให้ชุมชนในฐานะ ศพก. ที่เป็นเชิงประจักษ์

๔.๑ ผลสำเร็จการปฏิบัติงานในฐานะ ศพก. เป็นที่ประจักษ์

๔.๑.๑ มีความรู้เกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของพื้นที่

๑) มีความรู้ ความชำนาญการในการผลิตข้าวแบบลดต้นทุน การผลิตตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับข้าว และพืชอาหาร

๒) สามารถถ่ายทอดความรู้ให้กับเกษตรกรได้

๓) สามารถลดต้นทุนการผลิตข้าวจาก ๕,๑๐๐ บาท เหลือเพียง ๓,๑๐๐ บาท

๔.๑.๒ การให้บริการในการเป็นจุดอบรม ศึกษาดูงาน และเป็นวิทยากรในการถ่ายทอดความรู้

สามารถเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านการเกษตรให้กับชุมชน โดยมีเกษตรกรเข้ามาเรียนรู้กับเกษตรกรต้นแบบ และนำไปปรับใช้กับพื้นที่การเกษตรของตนเองได้ สามารถลดต้นทุนการผลิต เพิ่มผลผลิต และพัฒนาคุณภาพผลผลิตทางการเกษตร ตามความพร้อมของเกษตรกรและศักยภาพของพื้นที่

๔.๑.๓ การให้บริการด้านการแก้ไขปัญหา เป็นที่ปรึกษาในการแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในพื้นที่ รวมถึงการรับเรื่องร้องเรียนในพื้นที่

มีการให้บริการในการแก้ไขปัญหาการปลูกข้าว เช่น การจัดการโรค แมลงศัตรูข้าว การจัดทำแปลงเมล็ดพันธุ์ข้าว

๔.๑.๔ การให้บริการด้านข้อมูลข่าวสาร และด้านวิชาการเกษตร

ให้บริการข่าวสารให้กับเกษตรกรใกล้เคียง เมื่อได้รับข่าวสารจากหน่วยงานราชการ จะทำการแจ้งผู้นำชุมชนประกาศเสียงตามสาย รวมทั้งติดประกาศประชาสัมพันธ์ภายใน ศพก. เช่น การเตือนการระบาดของโรคและแมลงศัตรูพืช การเตือนภัยธรรมชาติ การแจ้งเรื่องน้ำในภาคการเกษตรของกรมชลประทาน เป็นต้น

๔.๑.๕ การขยายผลองค์ความรู้สู่การปฏิบัติของเกษตรกร (มีช่องทางในการขยายผลอย่างไร เกษตรกรในชุมชน หรือเกษตรกรที่นำองค์ความรู้ไปปฏิบัติได้อย่างไร และผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับเกษตรกรที่นำองค์ความรู้ไปปฏิบัติอย่างไร)

๑) มีการเชื่อมโยงองค์ความรู้ กับ เครือข่าย ศพก. ในอำเภอบางระจัน ทั้งด้านการผลิตข้าว เกษตรทฤษฎีใหม่ การจัดการดินปุ๋ย การจัดการศัตรูพืช

๒) เกษตรกรเข้ามารับความรู้ที่ ศพก. ผ่านหน่วยงานราชการ

๓) เกษตรกรหรือนักเรียน นักศึกษา เข้ามาศึกษาเรียนรู้ ฝึกปฏิบัติใน ศพก.

๔) เกษตรกรติดตามจาก Social Media และขอเข้ามาศึกษาดูงาน

๕) ผู้บริโภคสนใจเข้ามาดูแปลงผลิตผักปลอดภัย

ผลลัพธ์ที่เกษตรกรมาศึกษาเรียนรู้ ทำให้ต้นทุนการผลิตลดลง สามารถผลิตสินค้ามีคุณภาพ ตรงตามมาตรฐาน GAP เกษตรกรมีรายได้เพิ่มมากขึ้น และมีการปรับใช้แนวทางเศรษฐกิจพอเพียง การทำเกษตรแบบผสมผสาน มีการใช้สารเคมีน้อยลง ทำให้สุขภาพและทำให้คุณภาพชีวิตดีขึ้น

๔.๑.๖ การมีส่วนร่วมในการพัฒนางานส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ร่วมกับชุมชน หรือหน่วยงานในพื้นที่

ศพก. อำเภอบางระจัน เป็นส่วนหนึ่งในการขับเคลื่อนและพัฒนางานส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ โดยการร่วมทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล อำเภอ เป็นแหล่งเรียนรู้และแก้ไขปัญหาด้านการเกษตรเบื้องต้นในพื้นที่ อีกทั้งเป็นวิทยากรให้ความรู้ร่วมกับศูนย์ส่งเสริมการจัดการศึกษาตามพระบรมราโชบาย อำเภอ บางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี และมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

๔.๑.๗ บทบาทในการเป็นประธานคณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อย่างไรบ้าง

๑) ร่วมวิเคราะห์ จัดทำแผนพัฒนา ศพก.

๒) ขับเคลื่อนงานนโยบายที่สำคัญ และแก้ไขปัญหาการทำการเกษตร

๓) เชื่อมโยงเครือข่าย ศพก. ในระดับอำเภอ และระดับจังหวัด

๔) ประสานงานกับหน่วยราชการ เอกชน สถาบันการศึกษา

๔.๒ ความภาคภูมิใจในการเป็น ศพก.

๔.๒.๑ ความภาคภูมิใจในการดำเนินงานเป็น ศพก. ในการร่วมขับเคลื่อนการพัฒนาด้านเกษตรในชุมชน

- เกษตรกรในชุมชนสามารถลดต้นทุนการผลิต มีรายได้เพิ่ม คุณภาพชีวิตดีขึ้น
- ชุมชนมีเมล็ดพันธุ์ข้าวพันธุ์ดีไว้ใช้เอง
- เป็นแหล่งรวบรวมผลผลิตทางการเกษตรของชุมชน และสามารถกำหนดราคาสินค้าเองได้

๔.๒.๒ ความเป็นผู้นำและความเป็นจิตอาสา

๑) ความเป็นผู้นำชุมชนในรูปแบบทางการและไม่เป็นทางการ

ได้รับการคัดเลือกจากหน่วยงานราชการ ให้เป็นอาสาสมัครหรือคณะกรรมการ ดังนี้
 อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) เกษตรกรปราดเปรื่อง (Samrt Farmer) หน่วยงาน กรมส่งเสริมการเกษตร
 อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) หน่วยงาน กระทรวงสาธารณสุข เศรษฐกิจกิจการเกษตรอาสา (ศกอ.) หน่วยงาน สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร และ คุรุบัญญัติ หน่วยงาน กรมตรวจบัญชี

๒) การเสียสละต่อประโยชน์ส่วนรวม

- การเป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้ให้กับคนในชุมชนและผู้สนใจ
- การเปิดพื้นที่ส่วนบุคคลให้กับบุคคลภายนอกเข้ามาศึกษาเรียนรู้ด้านการเกษตรและ

จัดทำเป็นฐานเรียนรู้

- เสียสละเวลาในการช่วยเหลือเกษตรกรในการแก้ไขปัญหาด้านการเกษตรต่าง ๆ และ

การช่วยเหลือเกษตรกรในการขึ้นทะเบียนเกษตรกร

๕. ข้อคิดประจำตัวในการทำงาน

“ ยิ่งให้ ยิ่งได้ ”

ส่วนที่ ๔ ผู้ร่วมดำเนินการถอดบทเรียน

๑. ดำเนินงานถอดบทเรียน โดย

- ๑.๑ นางสาวเสาวลักษณ์ ฤทธิ์อนันต์ชัย นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการพิเศษ
- ๑.๒ นางธนวรรณ สุขนาค นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ
- ๑.๓ นางอินทิรา สุขโก นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ

๒. กระบวนการถอดบทเรียน/เครื่องมือที่ใช้

- ๒.๑ เรียนรู้ เข้าใจ เรื่อง การถอดบทเรียน
- ๒.๒ ศึกษาขอบเขตและประเด็นความรู้ที่จะถอดบทเรียน
- ๒.๓ กำหนดคำถาม
- ๒.๔ สัมภาษณ์เชิงลึก ศึกษาพื้นที่จริง
- ๒.๕ ประมวล เรียบเรียง

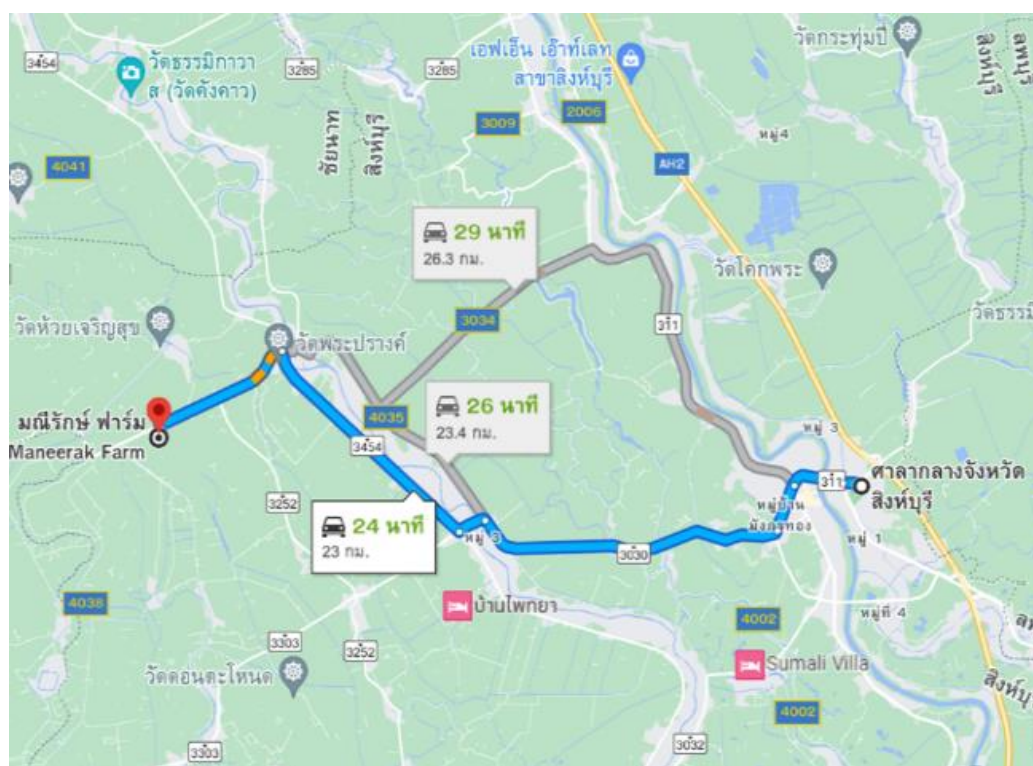
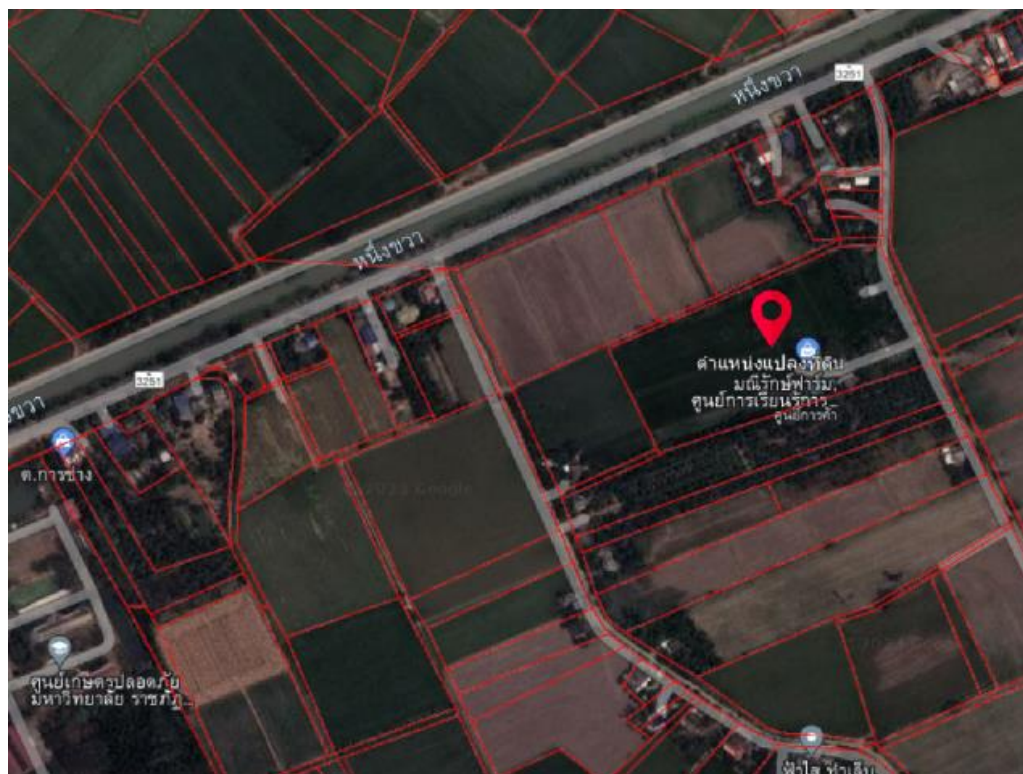
๓. ปัญหา/อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินการถอดบทเรียน

- ๓.๑ เกษตรกรให้เวลาในการสัมภาษณ์ได้ไม่มาก เนื่องจากมีภารกิจมาก
- ๓.๒ เกษตรกรมีองค์ความรู้แต่การสื่อสารออกมาได้ไม่ชัดเจน

ภาคผนวก

ศพก. อำเภอบางระจัน

ตั้งอยู่เลขที่ ๒๒/๔ หมู่ที่ ๑๐ ตำบลพักทัน อำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี ใกล้กับทางหลวงแผ่นดิน หมายเลข ๓๒๕๑ (สายสรรคบุรี - ชัยนาท) โดยมีระยะทางห่างจากศาลากลางจังหวัดสิงห์บุรี ระยะทาง ๒๓ กิโลเมตร

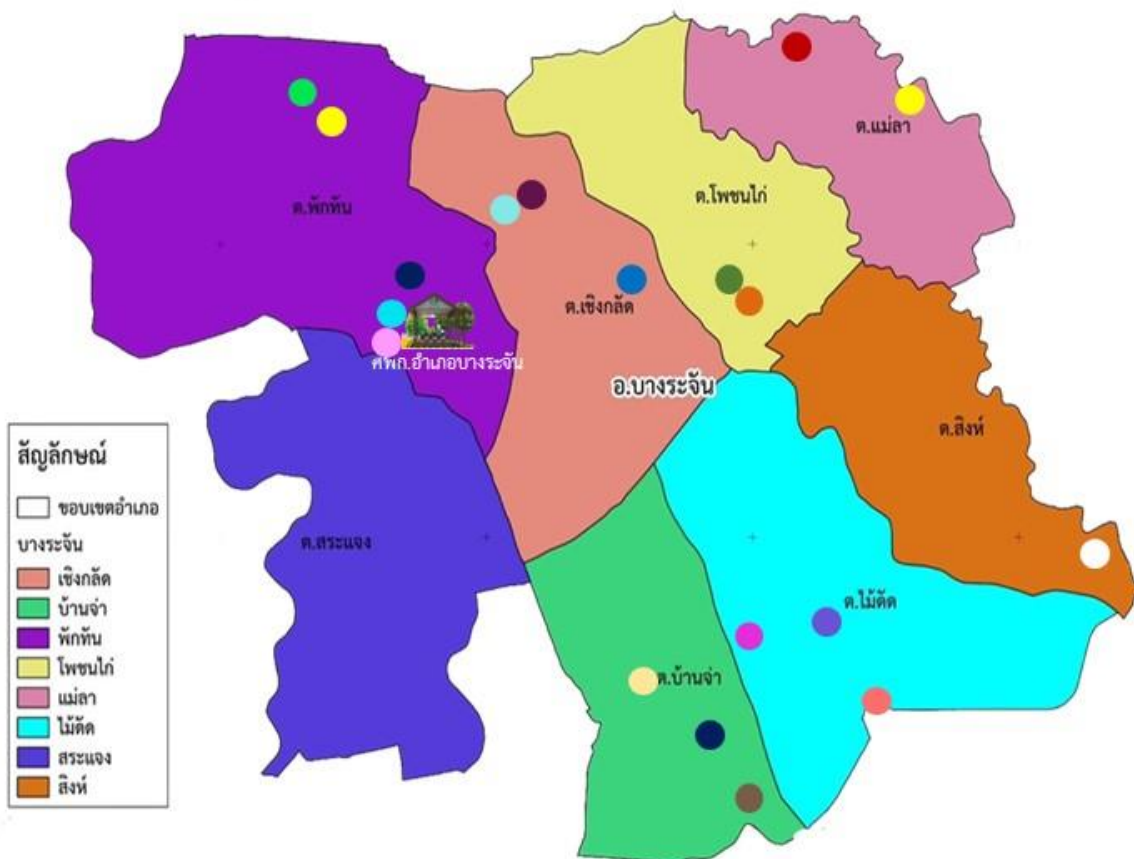
แผนผัง ศพก. อำเภอบางระจัน

ศพก. อำเภอบางระจัน มีการแบ่งพื้นที่การใช้ประโยชน์ที่ดิน โดยแบ่งเป็น พื้นที่นา ๑๓ ไร่ พื้นที่ปลูกผักยกแคร่ , ผักในโรงเรือน ๑ ไร่ พื้นที่เลี้ยงสัตว์ ๐.๕ ไร่ ที่อยู่อาศัย ๐.๕ ไร่ พื้นที่สวน ๒ ไร่ แหล่งน้ำ ๑ ไร่ และพื้นที่อื่น ๆ ๒ ไร่ ได้จัดทำแปลงเรียนรู้สำหรับเป็นจุดสาธิต/เรียนรู้การลดต้นทุนการปลูกข้าว การปลูกผักยกแคร่ การเลี้ยงไก่อารมณดี การเลี้ยงกบในกระชังบก เมื่อเกษตรกรเข้าไปศึกษาเรียนรู้หรือเข้าเยี่ยมชม ศพก. จะได้ชมแปลงเรียนรู้ดังกล่าวที่มีการดำเนินงานตลอดทั้งปี

แผนที่ ศพก. และเครือข่าย ศพก. อำเภอบางระจัน

ศพก.หลัก

ศพก.เครือข่าย

- ศูนย์เครือข่ายแพะเนื้อบ้านไร่เจ๊ก
- ศูนย์เครือข่ายการจัดการศัตรูพืชชุมชนพักหัน
- ศูนย์เครือข่ายการจัดการดินปุ๋ยพักหัน
- ศูนย์เครือข่ายไม้ผลบ้านพักหัน
- ศูนย์เครือข่ายไม้ผลบ้านหนองจิก
- ศูนย์เครือข่ายเกษตรผสมผสานเชิงกลัด
- ศูนย์เครือข่ายเกษตรกรรุ่นใหม่เชิงกลัด
- ศูนย์เครือข่ายเกษตรทฤษฎีใหม่เชิงกลัด
- ศูนย์เครือข่ายเศรษฐกิจพอเพียงโพชนโก
- ศูนย์เครือข่ายเกษตรอินทรีย์โพชนโก

ศพก.เครือข่าย

- ศูนย์เครือข่ายหมอดินแม่ลา
- ศูนย์เครือข่ายการเพาะเลี้ยงปลาช่อนแม่ลา หมู่ 3
- ศูนย์เครือข่ายการจัดการดินปุ๋ยบ้านจำ
- ศูนย์เครือข่ายเศรษฐกิจพอเพียงบ้านจำ
- ศูนย์เครือข่ายเกษตรอินทรีย์บ้านจำ
- ศูนย์เครือข่ายหมอดินไม้ดัด
- ศูนย์เครือข่ายเกษตรอินทรีย์ไม้ดัด
- ศูนย์เครือข่ายการจัดการศัตรูพืชชุมชนไม้ดัด
- ศูนย์เครือข่ายแปรรูปผลผลิตตำบลสิงห์